

กฎหมายลักษณะหนี้

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ปีการศึกษา 2565 (3) , (4)

ศาสตราจารย์ ดร.ดารافر ธีระวัฒน์

หัวข้อการบรรยาย หลักความรับผิดชอบของลูกหนี้

หลักเกณฑ์ความรับผิดของลูกหนี้

1. หนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว และ
2. ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ (ทำไม่สำเร็จในการชำระหนี้)

การบังคับชำระหนี้

1. การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง (ม.213)
2. การบังคับชำระหนี้ให้ชดใช้ค่าเสียหาย (ม.222 – ม.223)

หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของลูกหนี้

- หนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว
- ลูกหนี้ละลายไม่ชำระหนี้ (ทำไม่สำเร็จในการชำระหนี้)

ความรับผิดชอบของลูกหนี้

**หลัก : เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกชำระหนี้
เมื่อหนี้นั้นถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว
มาตรา 203 : กำหนดเวลาชำระหนี้**

ความสำคัญของการกำหนดเวลาชำระหนี้

1. เงื่อนไขเวลาเริ่มต้น : ม. 191 วรรค 1, ม. 192 , ม. 193
2. การผิดนัด : หลักการผิดนัด ม. 204
3. อายุความ: ม. 193/12, ม. 193/10 , ม. 193/14 , ม. 193/35
4. การผ่อนเวลาชำระหนี้ * : กรณีค้ำประกัน ม. 700

กำหนดเวลาชำระหนี้ (มาตรา 203)

1. กำหนดเวลาชัดเจนแน่นอนตามวันปฏิทิน
2. กำหนดเวลาที่อนุমানจากพฤติการณ์ได้
3. ไม่มีการกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกชำระหนี้ได้โดยพลัน (มาตรา 203 วรรคหนึ่ง)
4. มีกำหนดเวลาไว้แต่กรณีเป็นที่สงสัย (มาตรา 203 วรรคสอง)

ตัวอย่างคำพิพากษาศฎีกาที่เกี่ยวข้อง

- กำหนดเวลาชำระหนี้ตามมาตรา 203 วรรคหนึ่ง “เจ้าหนี้ย่อมเรียกชำระหนี้ได้โดยพลัน”
- ศฎีกาที่ 1962/2525 ; ที่ 2103/2535 ; ที่ 7399/2547
- ศฎีกาที่ 5583/2562

หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของลูกค้า เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิบังคับชำระหนี้

หลักเกณฑ์ที่ 1. หนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว และ

หลักเกณฑ์ที่ 2. ลูกค้าละลายไม่ชำระหนี้

หลักเกณฑ์ที่ 2. ลูกหนี้ละลายไม่ชำระหนี้

หมายถึงทำไม่สำเร็จในการชำระหนี้

ดูหมายเหตุฎีกา อ.จิติ 2843/2525

1. ไม่มีการชำระหนี้เลย
2. มีการชำระหนี้ไม่ถูกต้อง
3. มีการชำระหนี้ล่าช้า (ผิดนัด)
4. การชำระหนี้กลายเป็นพันธวิสัย

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชำระหนี้ถูกต้อง

1. กำหนดเวลาชำระหนี้ (ม. 203)
2. ผู้ชำระหนี้ (ม. 314)
3. ผู้รับชำระหนี้ (ม. 315 – ม. 319)
4. วิธีการชำระหนี้ (ม. 320 – ม. 323)
5. สถานที่ชำระหนี้ (ม. 324)
6. ค่าใช้จ่ายในการชำระหนี้ (ม. 325)
7. หลักฐานการชำระหนี้ (ม. 326- ม. 327)
8. การจัดสรรการชำระหนี้ (ม. 328- ม. 329)
9. การวางทรัพย์ (ม. 331- ม. 339)

ผู้ชำระหนี้

1. ลูกหนี้, ตัวแทนลูกหนี้, ทายาทของลูกหนี้, บุคคลที่ลูกหนี้ใช้ในการชำระหนี้ (มาตรา 220)
2. ผู้มีสิทธิรับช่วงสิทธิ (มาตรา 227, 229, 230)
3. บุคคลภายนอก (มาตรา 314)

การชำระหนี้โดยบุคคลภายนอก (มาตรา 314)

1. เหตุที่มีบุคคลภายนอกชำระหนี้ของลูกหนี้
2. ใครคือบุคคลภายนอก
3. ข้อยกเว้นที่บุคคลภายนอกชำระหนี้ไม่ได้
 - สภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้ทำการชำระได้
 - การขัดต่อเจตนาที่คู่กรณีได้แสดงไว้
 - การขึ้นใจลูกหนี้
4. ผลของการชำระหนี้โดยบุคคลภายนอก

ข้อพิจารณา : การชำระหนี้ของบุคคลภายนอก

- การชำระหนี้ของบุคคลภายนอกเป็นการแสดงเจตนา (นิติกรรม) ที่บุคคลภายนอกขอปฏิบัติชำระหนี้ในหนี้ของลูกหนี้ให้เจ้าหนี้เลย
- การชำระหนี้ของบุคคลภายนอกอาจทำเป็นสัญญาที่บุคคลภายนอกตกลงกับเจ้าหนี้เพื่อการชำระหนี้ของลูกหนี้ จะมีการทำสัญญาประเภทใดได้บ้าง

ตัวอย่างคำพิพากษาศฎีกาที่เกี่ยวข้อง

- ศฎีกาที่ 595/2537 เป็น“สัญญาประเภทหนึ่ง”
- ศฎีกาที่ 2468/2549 ข้อตกลงโอนโครงการขายบ้านและที่ดินเป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกรวมอยู่ด้วย”
- ศฎีกาที่ 9103/2560 ประเด็นข้อเท็จจริงที่มีบุคคลภายนอกทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้เพื่อชำระหนี้ของลูกหนี้กับเจ้าหนี้ ?

ผู้รับชำระหนี้

1. ฝ่ายเจ้าหนี้

- 1) เจ้าหนี้ (มาตรา 315)
- 2) บุคคลผู้มีอำนาจรับชำระหนี้แทนเจ้าหนี้ (มาตรา 315)
 - ผู้ได้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ : ตัวแทนตามสัญญา
 - ผู้มีอำนาจกระทำการแทนตามกฎหมาย
- 3) การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นคำขอให้
ส่งอายัดการชำระหนี้ (มาตรา 319)

ผู้รับชำระหนี้(ต่อ)

2. บุคคลอื่นที่รับชำระหนี้ทำให้หนี้ระงับลงได้

- 1) ผู้ครองตามปรากฏแห่งสิทธิในมูลหนี้ (ม.316)
- 2) ผู้ถือใบเสร็จ (ม. 318)
- 3) บุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะได้รับการชำระหนี้ การชำระหนี้ สมบูรณ์เท่าที่เจ้าหนี้ได้ลาภงอก (ม. 317)
- 4) บุคคลผู้ไม่มีอำนาจรับชำระหนี้แต่เจ้าหนี้ได้ให้ สัตยาบัน (ม. 315)

วิธีการชำระหนี้ (มาตรา 208 วรรค 1)

1. สิทธิของเจ้าหนี้ที่จะปฏิเสธ**การชำระหนี้บางส่วน** หรือ**การชำระหนี้เป็นอย่างอื่น** (ม.320)
 - ผลของการรับชำระหนี้บางส่วน
 - ผลของการรับชำระหนี้เป็นอย่างอื่น (ม.321, ม.322)
2. การส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง (ม.323)

ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดในการนำสิทธิเรียกร้อง มาชำระหนี้แทนการชำระหนี้ที่ได้ตกลงไว้

- ปัญหาความรับผิดของลูกหนี้ในความชำระดอกเบี้ยพร้อมดอกเบี้ยตามมาตรา 322 กับกรณีที่ลูกหนี้นำเอาสิทธิเรียกร้องจากบุคคลภายนอกมาโอนเพื่อการชำระหนี้เป็นอย่างอื่น แล้วเจ้าหนี้เรียกชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นไม่ได้
- คำพิพากษาฎีกา ?